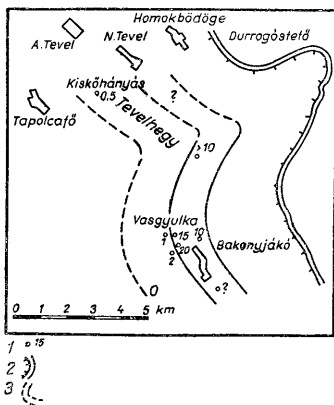

AUTIGÉN BRECCSIAKÉPZŐDÉS A PÁPA KÖRNYÉKI FELSŐKRÉTA ÜLEDÉKÖSSZLETBEN

NAGY ELEMÉR

Összefoglalás: A dolgozat a Bakony hegység Pápa környéki felsőkréta üledéksorában eddig „gumós márgaként” ismert képződmény újvizsgálati eredményét ismerteti. Megállapítja, hogy a kőzetanyagot a kialakult felfogástól eltérően autigén breccsiaképződés hozta létre.

A Bakony hegység Pápa környéki felsőkréta képződményében Jaskó S. 1935-ben gumós márga rétegeket írt le (A Pápai Bakony földtani leírása, Földt. Szemle).

1. ábra. A mészkőbreccsia feltárások vázlatos helyszínrajza. Magyarázat: 1. a feltárási helyek és a képződményvastagság m-ben, 2. a felsőkréta-tenger partvonala Jaskó szerint, 3. izopachvonalak — Ground-plan sketch of the breccia outcrops. Explanation: 1. Outcrop localities and thicknesses of the formation in meters, 2. shoreline of the upper Cretaceous sea, according to Jaskó, 3. isopachs

Az általa említett „gumós márga” feltárásainak kőzetanyagát gondosan begyűjtöttük és részletesebben megvizsgáltuk. Ennek során a gumók törmelék szemcséknek bizonyultak. A törmelék szemcsék anyaga és alakja alapján a képződmény autigén breccsiának minősíthető.

A mészkőbreccsia területileg és időben szorosan a hippuriteszes mészkőösszlethez tartozik. Egyes helyeken hippuriteszes mészkőlelencsét tartalmaz (Vasgyulka), másutt hippuriteszes mészkőre települ (Kiskőhányás, Jákóhegy). A breccsiaképződmények rétegzetlenek vagy vastagpadosak. Beágyazóanyaguk többnyire a hippuriteszes mészkő finomra őrlött törmeléke, márgás mészkő, ritkán mészmárga. Törmelékanyaguk heterogén, azonban sem kifejlődésben, sem a kőzetanyag kora tekintetében az egyes törmelék-szemcsék lényegesen nem különböznek. Uralkodó a hippuriteszes mészkőösszlet törmelék-anya-ga, gyakori azonban a tömött mészmárga törmelék is. A törmelékanyag osztályozatlan. A kötőanyag és a törmelékanyag mennyiségi aránya változó: általában a kevésbé meszes beágyazóanyagban a törmelék hintve jelenik meg. A meszesebb beágyazóanyagban a törmelék mennyisége több (nagyobb a beágyazási sűrűség).

A felső részén globotruncanákkal jellemezhető nagy vastagságú szenon márga-összlet képződésekor egyes helyeken rudítás — korallokat viszonylag ritkán tartalmazó — zátonymészkő képződött, amellyel a mészkőbreccsia szoros genetikai kapcsolatot mutat. Vagy a zátonymészkő mellett nagyobb vastagsággal (10—20 m) mészmárga fekvél, vagy kisebb vastagsággal (1—2 m) a mészkőképződmények fölött jelenik meg. A hippuriteszes mészkőösszlet zátonyjellegének egyik bizonyítékául tekinthető: ugyanis a zátony „... vízszintes kiterjedésben, heteropikus fáciesként, keletkezési mélysége szerinti, hullámveréses sajátanyagú törmelékével megy át a környező terrigén törmelék-kes, pszamitos vagy pelites kőzetanyagokba” (Vadász E.: A földtani „zátony” és „szirt” fogalom. Földt. Közl. LXXXVI. k., 1. f. 1956.). A breccsia feltárásai és vastagságadatai a mellékelt térképvázlaton láthatók.

Authigenetic brecciation in the upper Cretaceous strata around Pápa, North Western Hungary

E. NAGY

The paper gives the results of a re-investigation of the so-called knotty marls in the Cretaceous of the Bakony Mountains around Pápa. It is stated that the material is, contrary to hitherto accepted views, an authigenetic breccia.